

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Human rights

حقوق بشر

محمد هارون خیل شعشی

۳۰ جنوری ۲۰۱۳

په افغانستان کې د یرغلګرو لښکرو د بشري ضد او جنګي جنايتو حقوقي شننه

۷

د جنايتکارانو يو مخ بڅېل يا سپکي اداري - ډيسپليني جزاوي: په بشري ضد او جنګي جنايتو کې د امريکا او ايتلافي دولتو د مشرانو د رسمي ګډون بل ثبوت

که د امريکايي او ايتلافي دولتو سياسي او عسکري مشرانو په ريشتيا هم د خپلو استعماري لښکرو په بشري ضد او جنګي جنايتو کې لاس نه لرلای، نوهيڅکله به (به يې) زموږ د مظلوم اولس په وړاندي د دغه راز وحشتناکو او شرمونکو جنايتو د مرتکبينو، همکارانو او شريکانو په مجازات کولو کې د بڅېني، نرمښت او مساهلې کوښښونه نه کولای. افغانانو او نړيوالو وليدل، چې امريکايي او ايتلافي عسکرو په تيرو يوولسو کالو کې زموږ د هيواد په زرو ملکي وګړي په وينو ولړل؛ د هغو د بنادې او غم پر مراسمو يې وحشيانه بمبارۍ وکړې؛ تر چنګيزيانو يې هم په بې رحمانه بڼه د خلکو کورونه، دوکانونه او حتا شنه باغونه په بمو او بلدوزرو ونړول؛ د ټولو قانوني، انساني او اخلاقي معيارو په ماتولو او شا ته غورځولو سره د خلکو و کورو ته ور ننوتل؛ د نارينه وو او ښځو په پټ او عزت يې بازي وکړې؛ د خلکو په ديني عقايدو، دودو او رواجو يې ډرۍ و وهلي؛ ځوانان څه چې بودا سپين ريري يې له القاعدې او طالبانو سره د همکارۍ په ناروا تور سترګي او لاسونه ترلي په محبسو او توقيفخانو کې واچول؛ کلونه کلونه يې په قساوت او بې رحمۍ وګرځول؛ او دا دردونکې حالت له څه دپاسه يوولسو کالو راهيسي تر اوسه جاري دی. په دې ټوله موده کې زموږ د مظلومو او رږرېدلو خلکو په وړاندي د دې خپلسرو جنايتو و مسولينو او مسببينو ته يا ګرسره هيڅ نه دي ويل سوي يا په ډېر نه څه له هر ډول مسووليتنه خلاص سوي دي. مور ټول ته مالومه ده، چې د ۲۰۱۲ع کال د مارچ پر يوولسمه د کندهار د پنجوايي اولسوالۍ د زنگاوات په دوو ليري پرتو کلو کې د گلاليو کوچنيانو، ښځو او سپين ريرو په ګډون د شپاړسو (۱۶) بې ګونا کليوالو وحشيانه وژنه په هيڅ ډول د يوه سري کار نه و؛ خو د سپيني ماڼۍ او پينټاګان مشرانو د افغانانو او نړيوالو د غولولو دپاره تر هر څه مخکې د خپلو عسکرو د دې انساني ناتار پړه پر يوه عسکر - رابرت بېلز (Robert Bales) واچوله. وروسته يې د بېلز د ژغورني يا سزا نرمولو په خاطر و هغه ته د دماغي او روحي مريض يا ناروغ رنگ ور کړ؛ او د سترګو په رپ کې له افغانستانه وايستۍ. ور پسي يې د خپلو تيرو خونرييو جنايتو په شان د

قربانيانو و خپلوانو ته د څو ډالرو په وركولو سره د خپلو عسكرو پر دې نه بخښوونكي بشري ضد او جنگي جنايت هم سرپوښ كښيښاوه.

ويښ او هوبښيار افغانان ډېر ښه پوهيږي، له هغو امريكايي پوځيانو سره څه معامله وسوه، چې د افغان مرو جسدونه يې سوځلي وه؛ د مرو پر جسدو يې بولي كړي وي؛ د سپكاوي، ساتبري او وحشيانه يادگار په مخسد يې د مرو گوتي او نور غري پرې كړي وه؟! د دې نه بخښوونكو جنايتو ليست ډېر اوږد دي. البته، دا حقيقت هم له هېچا پټ نه دي، چې امريكايي يرغلگرو په نورو اشغال سوو او رټل سوو هيوادو كې له ځايي خلگو سره څه چلن كړي دي. د ۱۹۶۸ع كال د مارچ پر شپاړسمه د جنوبي ويتنام د «مي لاي» په سيمه كې د امريكايي عسكرو له خوا د كوچنيانو، ښځو او زرو په شمول د (۳۴۷ - ۵۰۴) ملكي وگړو وحشيانه وژنه د بشري ضد او جنگي جنايتو تر ټولو ناوړه او زړه دردونكي مثال و، چې تل تر تله به د تاريخ په حافظه كې ژوندی يې. په دې وحشيانه ناورين كې پر وژلو سربېره د ځينو مرو جسدونه توتې توتې (مُتله) هم كړي وه. داسې ادعاوي لا هم كيږي، چې تاراگرو امريكايي عسكرو تر دې ډله بيږي وژني مخكې، پر ځينو ويتنامي ښځو جنسي تېري هم كړي وه. راسي اوس نو وگورو، چې د امريكا په «بشردوستانه»، «عادلانه» او «ډيموكراتيک» نظام كې د دې كرغېرن او وحشتناك چنگېزي جنايت له عاملينو او مسببنو سره څه معامله وسوه؟! په پيل كې شپږويشت (۲۶) عسکران د دې نه هېرېدونكي جنايت د مرتكبينو په توگه ونيول سول. څه موده وروسته د كندهار د زنگاوات د دردونكي جنايت په شان، په عامه افكارو كې د دې انساني فاجعي د ارزښت كمولو په مخسد يوازي د نيول سوو عسكرو د ډلگۍ يا ټولۍ مشر، ويليم كېلي (William Calley) د دوه ويشتو (۲۲) ملكي كليوالو د وژني مجرم و پېژندل سو؛ حال دا چې په دې خونري ناتار كې، په سوو كسان، په ډېر وحشت او فضيحت، وژل سوي وه. ويليم كېلي ته په سر كې د ابدي حبس يا عمر قيد جزا ټاكل كيږي؛ خو په عمل كې يوازي درې نيم كاله، هغه هم په محبس كې نه، بلکې په كورنۍ نظر بندۍ كې تېري.^{۳۸}

امريكايي عسكرو څو كاله مخكې د عراق د اشغال پر مهال هم همدغسې وحشتناك او نه هېرېدونكي جنايتونه وكړل، چې يو مثال يې د ۲۰۰۵ع كال د نومبر پر نونسمه د عراق د الانبار ولايت د حديثي د ښار «قتل عام و». امريكايي اشغالگرو په دې لړزونكي او مهيب جنايت كې دكوچنيانو، ښځو او سپينږيرو په گډون څليرويشت (۲۴) بي گونا عراقيان په وينو كې ولمبول؛ خو مرتكبين، شريكان او همكاران يې تر يو لړ نمايشي پلټنو او محاكمو وروسته ټول سپينو ملايكو غوندي، له جنايي توروو و ژغورل سول؟! البته، كه امريكايي چارواكي د معصومو انسانانو د يومخيزي وژني و عاملينو او شاملينو ته د اداري او ډيسپليني جزاوو په وركولو سره د خلگو په سترگو كې خاوري پاشي، په ريشتيا سره ډېر تېروتلې دي. اخير د څليرويشتو بي گونا انسانانو سرونه پرېكول، د څو چرگانو وژل يا څو گلانو شكول نه دي، چې مرتكبين او مسببين يې د اداري او وظيفه يې جزاوو په ليدلو سره له جنايي مسووليتو بري وگڼل سي. انسان وژنه، لكه څنگه چې د جزا د بين المللي محكمې د روم اساسنامې په اوومه او اتمه ماده كې تصريح سوي دي، بشري ضد جنايت دي چې په هېڅ قانون او هېڅ معيار د چرگانو له وژلو يا گلانو شكولو سره نه مقابسه كيږي.

د حديثي تر ظالمانه قتل عام چې تېر سو، يو پلا د عراق د ابوغريب په تور او شرمناك باستيل كې له مظلومو او اسكېرلو عراقيانو سره د «متمدنو»، «بشر دوستو» او «پرمختللو» امريكايي لښكرو حيواني او بدوني وضعيت وگورئ؛ او په خپله قضاوت وكئ، چې دا وحشيانه ظلمونه د څه گونا په بدل كې كېدل؟! زما په نظر خو عراقي ملت يوازي يوه گونا لره، چې هغه د امريكايي او ايتلافي لښكرو د وحشيانه تېري او ظالمانه اشغال په مقابل كې روا مقاومت و. كه د بين المللي حقوقو له تجويز او تايد سره سم، له بهرني

تېري او اشغال سره مقاومت او مخالفت گونا نه يي بيا نو په ټولو اشغالګرو لښکرو کې د پوښتنې او گروېږني هيڅوک نه و، چې د خپلو پوځيانو د داسې شرمناکو جنايتو او شکنجو مخه يې نيولې وای؟! مگر د سي. آی. اې، ايف. بي. آي. او ايتلافي لښکرو ټول مخبران او جاسوسان رانده اوکانه وه؟! ايا دا شرمناک جنايتونه پر خپلسر نه کېدل؟! جوابونه لمر غوندي روښانه دي. دا انساني ضد او جنګي جنايتونه په افغانستان او عراق کې د امريکايي اشغالګرانو د « عدلي » او « قضايي » سيستم نه بېلېدونکي برخه وه او ده. د امريکايي پوځ جنرالانو يې د رسمي لارښوونو، سر ښورولو يا سترګو پټولو له لارې په ارتکاب کې برخه لرله او لري. تاسي وګورئ د امريکا د مرکزي کمانډ (US CENTCOM) اوسنی قومندان، جنرال جېمز ماتييس (General James Mattis)، چې څه موده په عراق او افغانستان کې هم د امريکايي لښکرو قومندان و، د تلوېزونې کامرو و مخ، د يوې غوندي و حاضرينو څه وايي؟! دا امريکايي جنرال، چې مطبوعاتې ټولنو د هغه د وحشي فطرت په وجه د « لېوني سپي » لقب ورکړئ دئ، په وياړه سره نارې وهي: « تاسي و افغانستان ته ولاړ سئ، هورې داسې سړي سته، چې پينځه کاله يې ښځې د چادري يا حجاب نه اغوستلو له کبله و هلي او ډبولي دي. پوهېږئ! په داسې سړو کې د نارينتوب هيڅ نخبه نه ده پاته؛ ځکه يې نو وپشل ډېر خوند کيې. په ريشتيا، له داسې کسانو سره جنګېدل د ډېري خوښۍ او ساتېري خبره ده. په داسې جنګ کې همېشه چغې او نارې يې. دا ښه ساتېري دئ، چې ځيني خلګ و ولې. زه به هم ستاسې سره هورې ملګري يم. زما هم په زوره چغې او نارې خوښيږي. » لوستونکي کولای سي د افغانانو له وپشتلو او وژني څخه د خوند اخيستو په اړه، د دې بد مغزه جنرال د خبرو ليکلي او ويډيوې ښه وګوري.^{۴۱}

د امریکایي پوځ « لېونی سپی » د مطبوعاتي کنفرانس په عمومي تالار کې و خپلو پوځیانو ته د انساني چال چلن، زغم او نېکو اخلاقو پر ځای لارښوونه کيږي، چې د افغانانو وژنه د تفریح او ساتېري خبره ده؛ هر څونه چې مو وس رسيږي پر وژلو، کړولو او سپکولو یې خوند واخلي! دا د یوه نشه یي عسکر، ضابط، دلگیمشر، ټولیمشر یا کنډکمشر خبرې نه دي، بلکې په افغانستان او عراق کې د امریکایي پوځ د پخواني قومندان یا د امریکا د مرکزي کمانډ د اوسني قومندان، څلور ستوري لرونکي جنرال جېمز ماتیس، خبرې دي، چې غواړي و افغانانو یا د دوی په گومان د نړۍ و « جاهلو » او « بدوي » خلکو ته د « تمدن »، « بشردوستی »، « ډیموکراسي »، « د ښځو د ازادۍ »، « برابری »، « عدالت » او داسې نورو انساني ارزښتو درسونه ورکړي!

اوس نو که د امریکا سیاسي او نظامي مشرانو د بي گونا گونا افغانانو، عراقیانو او نورو خوارځواکو اولسو پر خلاف د خپلو عسکرو په ډول ډول بشري ضد او جنګي جنايتو کې لاس نه لرلای، نو سمدلاسه یې و خپل دي « لېوني سپي » ته د هغه له انساني ضد کرکټر سره سمه جزا ورکړې وای؛ او دې ته یې نه پرېښولای، چې و خپلو لاپروا پوځیانو ته د معصومو انسانو په ژوند د ساتېري کولو قومنده/ قوماندۀ ورکړي؛ خو د خواشینۍ ځای دا دی، چې دا جزا به چا ور کولای یا څوک یې ورکړي؟! دونالد رمز فیلډ، ډیک چيني، بوش لیون پنیټا، اوباما که مېت رمني؟! په دې ډله کې خو هیڅوک زموږ یا نورو بېوزلو خلکو په وژنه، ځورونه او بې پته کولو کې تر جنرال ماتیس په کمه نه دی؟! ایا د باپیلوټه او بې پیلوټه الوتکو له خوا د ډیورنډ د کرښې د دواړو غاړو پر مظلومو پښتنو د امریکایي او ایتلافي پوځو پرله پسې بریدونه، د افغانستان په کلو او بانډو کې د خلکو د کورو وخت او ناوخت تلابسی، د بگرام او گوانتنامو محبسونه، قرآن سوځني، د مرو سوځل او بې عزته کول، د مرو د گوتو او نورو غرو پرېکول، پر کوچنیانو جنسي تېري، په سپو ډارل او ترهول، د بي گونا گونا افغانانو شکنجه کول او رېرول او په لسگونو نور وحشیانه جنايتونه گرده د دې ادعا روښانه ثبوتونه، نه دي؟! په تېرو یوولسو کلونو کې به دغه راز وحشتناکو انساني ضد او جنګي جنايتو څنگه مادي تجسم موندلای؛ او تر اوسه به څنگه په همغه سببیت او قساوت جاري وای، که امریکایي او ایتلافي مشرانو په خپله رسمي اجازه، ضمنی موافقه یا مجرمانه اغماض د هغو په کولو او تکرار کې لاس نه لرلای؟!

لمنلیکونه

³⁸ —, “**My Lai Massacre**”, From Wikipedia, the free encyclopedia:

http://en.wikipedia.org/wiki/My_Lai_Massacre

³⁹ —, “**Haditha killings**”, From Wikipedia, the free encyclopedia:

http://en.wikipedia.org/wiki/Haditha_killings

⁴⁰ —, <http://www.youtube.com/watch?v=gA43BhdXUmw&feature=related>

⁴¹ —, “**James Mattis-Wikiquote**”, From Wikipedia, the free encyclopedia:

http://en.wikiquote.org/wiki/James_Mattis;

<http://www.youtube.com/watch?v=MkXtWwNDSdA>

پاته په راتلونکي برخه کې